
AryAshatakam by Shri Appayya Dikshit

——
आर्याशतकम् श्रीमदप्पय्यदीक्षितविरचितम्

——
Document Information

Text title : AryAshatakam by Shri Appayya Dikshit

File name : AryAshatakamappayyaA.itx

Category : shataka, shiva, appayya-dIkShita

Location : doc_shiva

Author : Appayya Dixit

Transliterated by : shaivam.org, Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi Rajani

Latest update : August 4, 2016

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 16, 2023

sanskritdocuments.org

आर्याशतकम् श्रीमदप्पय्यदीक्षितविरचितम्

दयया यदीयया वाङ्मनवरसरुचिरा सुधाधिकोद्रेति ।
शरणागतचिन्तितं तं शिवचिन्तामणिं वन्दे ॥ १ ॥

शिरसि सितांशुकलाढ्यं करुणापीयूषपूरितं नयने ।
स्मितदृग्धमुग्धवदनं ललनाकलितं मलः कलये ॥ २ ॥

अन्ते चिन्तयते यत्तत्तामेतीति य त्वया गदितम् ।
शिव तव चरणाद्ब्रह्मध्यानाद्ब्रह्मता चित्रम् ॥ ३ ॥

द्रुतमुद्धर उर संडर संडर भववैरिणं त्वतित्वरया ।
भव भवतोऽपि भवोऽयं रिपुरेतन्निन्दितं जगति ॥ ४ ॥

येतसि चिन्तय वामां वा मां वा न द्विधा स्थितस्थाडम् ।
एति यद्वि वदसि दयाभ्ये वामार्धे सा तवायस्ति ॥ ५ ॥

मित्रकलत्रसुतादीन् ध्यायस्यनिशं न मां क्षणं जातु ।
यद्वि दुष्यसि मयि दीने तुलयामि त्वां कथं सड तैः ॥ ६ ॥

मत्कृतदुष्कृतशान्तिर्विषवह्निजलादियातनया ।
यद्वि निश्चयस्तवायं प्रेषय गरलाग्निगङ्गौघान् ॥ ७ ॥

भोगं विडाय योगं साधय द्वास्ये तवापि परभागम् ।
मम किं न वावकाशस्त्वद्भूषाभोगिनां मध्ये ॥ ८ ॥

ललनालोलविलोकनजितमित्यवमन्यसे कथं मां त्वम् ।
त्वयि जायार्धशरीरे शिव शिव नाऽऽलोकनानुभवः ॥ ९ ॥

स्मरणाद्गणपदमीदृग्विस्मृतिशीलो न वल्लभोऽसि मम ।
उत्पाद्याशां भङ्क्तुर्लगा वृत्तिस्तवैवेयम् ॥ १० ॥

पुत्रः पितृवत्पुत्री मातृवदित्थं ममात्र को दोषः ।
अडमपि भोगासक्तः प्रकृतिर्जाता विषादवती ॥ ११ ॥

वपुरर्धं वामार्धं शिरसि शशी सोऽपि भूषणं तेऽर्धम् ।
 मामपि तवार्धभक्तं शिव शिव देहे न धारयसि ॥ १२ ॥
 स्तनपं शिशुं त्वदीयं पालय साम्ब द्रुतं न पासि यद्वि ।
 जगतः पितेति गीतं यातं नामेति जनीहि ॥ १३ ॥
 मातरि छित्वा बालं कार्याकुलधीः पिता बहिर्याति ।
 शिव बत शक्नोषि कथं स्वाङ्गान्भ्रमातरं मोक्तुम् ॥ १४ ॥
 गुणालीनतां तनूजै मयि दृष्ट्वा किं परित्यजस्येवम् ।
 उचितं गुणिनस्त्वेतन्निर्गुणरूपस्य तेऽनुचितम् ॥ १५ ॥
 कामक्रोधकटाव्यां मधजलधारां निरङ्कुशे स्रवति ।
 मत्कृतदृष्टकृतिरिणि प्रकटा पञ्चास्यता तेऽस्तु ॥ १६ ॥
 त्वद्धीनं मां दीनं दृष्ट्वा विषयातिरागसम्बद्धम् ।
 धावत्यकीर्तिरेषा नाथः शक्तोऽप्युदासीनः ॥ १७ ॥
 अरिभिर्जितैरशक्तैर्विज्ञाप्यं सेवकैः प्रभोर्नीतिः ।
 विषयैर्जितोऽस्मि शम्भो तव यच्छ्लाघ्यं तदारयय ॥ १८ ॥
 संरक्ष्यते स्वदासैर्यद्यद्भस्तु प्रभोरभीष्टतरम् ।
 दासस्तवेष्टकामः कान्तां कनकं कथं त्यजेयमडम् ॥ १९ ॥
 पापी पापं सुकृती सुकृतं भुङ्क्ते ममात्र किं नु गतम् ।
 एत्यूदास्यमयुक्तं भृत्याकीर्तिः प्रभोरेव ॥ २० ॥
 विकलेऽतिदीनचित्ते विषयाशामात्रधारिणि नितान्तम् ।
 मयि रोषतः कियत् ते वद वद शम्भो यशो भावि ॥ २१ ॥
 स्वगृहे भुवनत्रितये योगक्षेमे मुभानि यत्वारि ।
 मत्प्रतिवचनं हि विना पञ्चमवदनस्य कुत्र गतिः ॥ २२ ॥
 तव कोऽहं त्वं मम कः पञ्चस्वेवं विचारयस्वेति ।
 भ्रूषे दीनदयाब्धे पञ्चमुभयत्वं त्वयि व्यक्तम् ॥ २३ ॥
 यायस्वान्यं धनिनं भविता तव को दिगम्बराल्लाभः ।
 मां मा प्रतारयैवं प्यातः श्रीकण्ठनामासि ॥ २४ ॥
 वसनाशनप्रदातरि मयि ज्वलति किं समाकुवस्त्वमिति ।
 दौढाय मोथ्यमानो वत्सः किं न त्वरामयते ॥ २५ ॥

पातकराशिरितीदं त्वयाभिधानं श्रुतं न तद् दृष्टम् ।
 तद्दर्शनकुतुकं यदि मां द्रष्टुं किं विलम्बसे देव ॥ २६ ॥
 पातकराशिरसि त्वं पश्याम्यत एव नाडमिति वदसि ।
 पातकडुपाज्ञाने शिव तव सर्वज्ञताभङ्गः ॥ २७ ॥
 पापं पापमितीदं करोषि शिव किं मुधा बुधान् भ्रान्तान् ।
 तत्सत्यं चेन्न कथं त्वयानुभूतं न दृष्टं वा ॥ २८ ॥
 पापे लोकानुभवः स एव मानं ममाप्यननुभूते ।
 न हि परकीयानुभवः ज्ञातुं शक्यः परेषापि ॥ २९ ॥
 लोकाभिन्नः सोऽहं वक्तुं वाक्यं ह्युपक्रमस्तव चेत् ।
 सिद्धा मनोरथा मे त्वत्तः कस्यापि लोकस्य ॥ ३० ॥
 अतिवल्गनं ममैतन्मूढत्वं यद्यपि प्रभोः पुरतः ।
 दीनः करोमि किं वा मद्दिष्ये को निवेदयति ॥ ३१ ॥
 लघुरसि किं त्वयि दयया मा मा मंस्थाः शिवेति सडसा त्वम् ।
 भारो भुवोऽस्मि धृत्वा स्वकरे तुलयाशु मां शम्भो ॥ ३२ ॥
 सस्ये तृणो य वृष्टिं तुल्यां देवः सदैव विदधाति ।
 देवो मखान् अत त्वं गुरुलघुवार्ता कथं कुरुषे ॥ ३३ ॥
 दिष्टोद्दिष्टं दास्याम्यन्यत्रेष्टं यदि स्फुटं वाक्यम् ।
 दत्ता कथं त्वयासावज्जराभरता मृकण्डुजनेः ॥ ३४ ॥
 नादत्तं प्राप्नोतीत्येतद्वाक्यं प्रतारणामात्रम् ।
 उपमन्युना कदा वा कस्मै दुग्धोदधिर्दत्तः ॥ ३५ ॥
 प्रबलतरोन्मादाढ्यं त्वामप्यगणाय घावमानं य ।
 मध्येतोऽपस्मारं नियमय शम्भो पदाभ्यां ते ॥ ३६ ॥
 आशापिशाचिका मां भ्रमयति परितो दशस्वपि दिशासु ।
 स्वीये पिशाचवर्गे सेवायै किं न योजयसि ॥ ३७ ॥
 यक्षाधीनां रक्षां त्र्यक्ष निधीनां कुतो नु वा कुरुषे ।
 साक्षान्मनुष्यधर्माऽप्यहं कथं नु विस्मृतिर्मम ते ॥ ३८ ॥
 धनदे सभित्त्वमेतत् तव यत् तत्रास्ति विस्मयः क एव ।

मयि निर्धने तदास्तां त्रिजगति चित्रं कियद्भावि ॥ ३८ ॥

सभितारुपनिधानं वित्तनिधानं द्विधा धनं तव यत् ।

नैककरे नृपनीतिस्तत्रान्यतरन्निधेहि मयि ॥ ४० ॥

पालय वा मां मा वा मत्तनुभूता तु पञ्चभूतततिः ।

पोष्यावश्यं भवता भविता नो येन भूतपतिः ॥ ४१ ॥

अतिकोमलं मनस्ते मुनिभिर्गीतं कुतोऽधुना कठिनम् ।

मन्ये विषाशनार्थं कठिनं येतस्त्वया विहितम् ॥ ४२ ॥

मां द्रष्टुमष्टमूर्ते करुणा तेऽद्यापि किं न वोऽलसति ।

भिक्षाप्रसङ्गतो वा कियतां नो यासि सदनानि ॥ ४३ ॥

वित्ताधिपः सभा ते भार्या देहे तवान्नपूर्णाभ्या ।

उरीकृतं न दूरीकुरुषे भिक्षाटनमपीश ॥ ४४ ॥

नाऽङ्गीकृतो मया त्वं तत एव न दर्शनं मम तवास्ति ।

एति नोत्तरं प्रदेयं शिव शिव विश्वेशनामासि ॥ ४५ ॥

यदि देहगोडरुपं ददासि देशाधिकारकार्यं मम ।

रसनाभ्यलेभपत्रे सुदृढां कुरु नाममुद्रां ते ॥ ४६ ॥

रसनोक्तं कुरु सर्वं शिव तव नामाधिमुद्रितास्तीयम् ।

गणयसि मुद्रां न हि येत् प्रभुतोऽस्त्रिन्ना तवैव स्यात् ॥ ४७ ॥

अत्याटिनं करालं भिक्षायुक्तं कपालशूलकरम् ।

मद्दारिद्र्यं भैरवरुपं कुरु चार्धचन्द्रयुतम् ॥ ४८ ॥

दारिद्र्यराजऽरश्मौ प्रतपति केदारवच्य मयि शुष्णे ।

जलधरतायां सत्यां त्वयि शिव नाद्यापि समुपैषि ॥ ४९ ॥

दारिद्र्याभ्यमनोभूः क्लीबं चेतोऽपि मोहयत्यनिशम् ।

येनं लीनं कर्तुं धन्यः कोऽन्यस्त्वदन्योऽस्ति ॥ ५० ॥

भालानलाक्षियुक्तस्त्रिजगति नान्यो मदन्य एति ।

गर्वं मा वड यावद्दारिद्र्याग्निः कपाले मे ॥ ५१ ॥

येतः कुरु मा कलङं तव वैकल्योऽपि शम्भुना प्रभुणा ।

न वदति यद्यपि भर्ता तवोपकर्ता स एवास्ति ॥ ५२ ॥

अयि चित्तवित्तलेशे सडजप्रेमशा डियन्नु लुब्धमसि ।
 न तथापि तद्वियोगः डेवलमास्ते शिवेनापि ॥ ५३ ॥
 येतः डीर विडारं परिडर परितः स्वयं प्रयत्नेन ।
 अत्तुं डालभिडालो धावति शिवपञ्जरं प्रविश ॥ ५४ ॥
 येतः सदागते त्वं प्रत्याशावात्ययानुगतमूर्तिः ।
 मा वड विषयारण्ये लीनो भव सख्यिडाकाशे ॥ ५५ ॥
 येतः शृणु मद्रयनं मा डुरु रयनं मनोरथानां त्वम् ।
 शरणं प्रयाडि शर्वं सर्वं सडुद्वेव सोडर्पयिता ॥ ५६ ॥
 आतः शृणु मध्येतो मा नय डालं त्वितस्ततो भ्रमणात् ।
 डालक्षेपेच्छा येडवलम्भय डालडालं त्वम् ॥ ५७ ॥
 अयि येतोविडग त्वं विषयारण्ये भ्रमन्नसि श्रान्तः ।
 विश्रामडामना येच्छिवडल्परुडे यिरं तिष्ठ ॥ ५८ ॥
 येतोमधुकर डूरं डूरं डमलाशया डुतो यासि ।
 ध्यानाडनुपडमेतच्छिवपडडमलं तवायाति ॥ ५९ ॥
 येतश्चडोर तापं भूपं संसेव्य डिं वृथा यासि ।
 यडि यन्ड्रिडालिवाषो निडषा भव यन्ड्रयूडस्थ ॥ ६० ॥
 येतःडुरडुग गीते रडुतं येतस्तवास्त्वनवगीते ।
 भगवडुडीतागीते नगजाडलिते तडारयय ॥ ६१ ॥
 रसने निन्डालव्यसने पैशुन्ये वा न वाग्मितां याडि ।
 त्रिपुरारिनाममालां जितडालां शीलयाशु त्वम् ॥ ६२ ॥
 रसने रसान् समस्तान् रसयित्वा तद्विवेचने डुशला ।
 असि तदुदयाशु पश्येः शिवनाम्नः डो रसोडयमिति ॥ ६३ ॥
 शिवनामसल्लतां त्वं रसनापल्लव डडापि न विडालुम् ।
 यडि वाञ्छसे तडा मा डोमलतां सर्वथा जडिडि ॥ ६४ ॥
 डालाडलस्य तापः शशिना गडुगाभुना न यडि याति ।
 शिव मा गृडाला भुजगान् मद्रसनापल्लवे स्वपिडि ॥ ६५ ॥
 लोचन डोडभूल्लाभः सर्वानिव ड्रिलोचनान् वीक्ष्य ।
 दृष्टस्त्रिलोचनश्चेत् सडुलं जन्मैव ते भावि ॥ ६६ ॥

नालोकते यदि त्वां मन्त्रेण कृष्णमस्तु मुष्मस्य ।
स्वां त्रक्ष दक्षतां मे दर्शय नयनावलोकस्य ॥ ६७ ॥
त्वं लोचनान्धकारे द्रष्टुं वस्त्वन्धकारभिन्नं किम् ।
वाञ्छस्यनेन सङ्गेऽदृश्यमपीदं त्वया दृश्यम् ॥ ६८ ॥
श्रवाण सभे शृणु मे त्वं यद्यपि जातो बहुश्रुतोऽस्ति भवान् ।
शब्दातीतं श्रोतुं शिवमन्त्रात् कोऽपरो मन्त्रः ॥ ६९ ॥
घ्राण प्राणसभो मे भवसि भवान् पार्थिवोऽस्ति किमु वान्यत् ।
शिवपदकमलामोदं मोदं गन्तासि यदि शीघ्रम् ॥ ७० ॥
रामास्पर्शसुभे ते नितरां भो विग्रहाग्रहोऽस्ति यदि ।
आलिङ्गयार्धरामं रामाऽभिन्नः स्वयं भवसि ॥ ७१ ॥
विग्रह विग्रहमेव त्वं कुरु देवेन नाऽमुना साभ्यम् ।
रुचिरप्यस्मिन् शम्भौ जनयत्यरुचिं स्वदेहेऽपि ॥ ७२ ॥
सम्मीलयाशु रामां त्वद्दामाङ्गान्मया समं शम्भो ।
जातं ममापि यस्माद् द्युभेनार्धं शरीरमिदम् ॥ ७३ ॥
अपराधकारिणं मां मत्वा शम्भो यदि त्यजस्येवम् ।
व्याधः शिरसि पदं ते दत्त्वा न जगाम किं मुक्तिम् ॥ ७४ ॥
पार्थः कलङ्घं धनुषा ताऽनमपि मूर्ध्नि ते न किं कृतवान् ।
तत्रापि ते प्रसन्नं येतः सन्ने मयि कुतो न ॥ ७५ ॥
त्वयि तुष्टे रुष्टे वा शिव का चिन्ता स्वदुःखमङ्गे मे ।
उष्णं वानुष्णं वा शमयति सलिलं सदैवाग्निम् ॥ ७६ ॥
दोषाकरे द्विजिह्वे रतिमतिशयितां करोषि यदि शम्भो ।
अहमस्मि तथा पितया कुरुषे मां दृक्पथातीतम् ॥ ७७ ॥
येतो मदीयमेतत्सेवायैर्यै यदि प्रसक्तं ते ।
दण्डय नितरां शम्भो सर्वस्वं लुण्ठयैतस्य ॥ ७८ ॥
सद्वनं प्रत्यागमनं कुशलप्रश्नोक्तिरस्तु दूरतरे ।
आलोकनेऽपि शम्भो यदि सन्धेः कथं श्रुवे ॥ ७९ ॥
आवाहितः स्वभक्तैस्त्वयैवायासि सर्वपाषाणे ।

चित्तोपले मदीये डे शिव वस्तु कुतोऽस्यलसः ॥ ८० ॥
 वृषभे पशौ दया ते डियती शम्भो पशुप्रियोऽसि यद्वि ।
 विषयविषाशनतोऽडं पशुरेवास्मीति मां पाडि ॥ ८१ ॥
 त्वयि दृष्ट्वादीसीन्यं तत्स्पर्धातो विवर्धते दैन्यम् ।
 मयि तज्जेतुं त्वरया प्रेषय निकटेऽस्ति यत् सैन्यम् ॥ ८२ ॥
 परिपालयाम्यडं त्वां निकटेन मया डिमस्ति ते डार्यम् ।
 मैवं दूरे रमणे सुभृताऽपि न मोदते साध्वी ॥ ८३ ॥
 कतिकतिवारं जननं तव नो जातं न मत्स्मृतिः क्वापि ।
 धति कुपितोऽसि यद्वि त्वत्पद्योर्निदधामि मूर्धानम् ॥ ८४ ॥
 शिव शङ्कर स्मरारे डिव्यिप्रष्टव्यमस्ति तत्तथय ।
 वञ्चनमेव करिष्यसि डिं वा डालान्तरे प्रीतिम् ॥ ८५ ॥
 यो यन्न वेत्ति दुःखं डर्म स तस्मिन्नियोजयतु शम्भो ।
 भिक्षादुःखं जानस्तत्र कथं मां नियोजयसि ॥ ८६ ॥
 डाकूक्तिर्भुभैर्यं शिव मे बाष्पस्तथाश्रुसम्पातः ।
 त्वय्येकस्मिन् पुरुषे सर्वमिदं निष्कलं भवति ॥ ८७ ॥
 शिव देडि मे स्वभक्तिं तृषणा स्वयमेव यास्यति ततो मे ।
 पतिमन्यत्र विषक्तं दृष्ट्वा डान्ता न डिं त्यजति ॥ ८८ ॥
 गुणालीनोऽपि शिवाडं त्वत्करमुक्तोऽपि तत् पदं यास्ये ।
 भ्रष्टोऽपि भूपडस्तादुणतोऽपि शरो यथा लक्ष्यम् ॥ ८९ ॥
 भक्तजनेष्वनुरक्तं धरणीधरकन्यया परिष्वक्तम् ।
 प्रप्यातनामधेयं जयतितरां भागधेयं मे ॥ ९० ॥
 दृष्टिडुण्डलं वडन्ती श्रवणे ताटङ्गमध्यपरभागे ।
 सितशोणकान्तियुक्ता डायिन्मद्रासना जयति ॥ ९१ ॥
 आलिङ्गितोऽपि सव्ये शम्पातत्या शिवः प्रकृतितोऽयम् ।
 करुणाभ्युपूर्वागर्भः डश्चिद्धाराधरो जयति ॥ ९२ ॥
 जटिलं शिरःप्रदेशे निटिले कुटिलं गले तथा नीलम् ।
 दृद्यीकृताद्रिभालं विलसति डालं जयत् तेजः ॥ ९३ ॥

धनुरेकत्र पिनाकं सशरं बिभ्रत् तथाऽपरत्राऽपि ।
शरमैक्षवं य चापं किञ्चित् तत् प्रेम मे जयति ॥ ८४ ॥

वाञ्छितवितरशशीलं विचित्रलीलं निरालवालं य ।
ललनालतैकतानं कलये शिवकल्पभूमिरुडम् ॥ ८५ ॥

परिहृतदुर्जनं तिमिरं नगजाननैकसिन्धुवृद्धिकरम् ।
नन्दितभक्तयकोरं वन्दे चन्द्रोदयं कञ्चित् ॥ ८६ ॥

निष्पिलनिगमैगद्गुधां दानविदग्धां शुकादिमुनिदुग्धाम् ।
वपुषा सहैव मुग्धां कलये शिवकामधेनुमडम् ॥ ८७ ॥

नित्यप्रभाभिरामं विदलितकामं सदार्थधृतभामम् ।
हृदि कोमलं निकामं श्रीशिवचिन्तामणिं वन्दे ॥ ८८ ॥

निर्व्याधि मे शरीरं निराधि येतः सदा समाधिपरम् ।
कुरु शर्व सर्वदा त्वं नान्यं कामं वृणो कञ्चित् ॥ ८९ ॥

आर्यापतेः पदाब्जे निहितं शतपद्यपत्रमयपुष्पम् ।
आर्याशतं सुकृतिनां हृदयामोदं सदा वडतु ॥ १०० ॥

॥ इति भरद्वाजकुलतिलकश्रीमदप्पय्यदीक्षित-
विरचितशैवार्याशतकं सम्पूर्णम् ॥

Proofread by Sunder Hattangadi

—
AryAshatakam by Shri Appayya Dikshit
pdf was typeset on September 16, 2023
—

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

